

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

1881. aasta 1881. a. 1881. a.

Naisstõeline revolutsioonis

Kogutöö eesti feldtsioonide naisorganisaatorite
nõupidamisest

H. LEOKE - VILJANDIS
Arhiiv-raamatukogu

396

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

S 19274

RIIKLIK AVALIK RAAMATUKOGU

Mis on tehtud ja mis tuleb teha?

Naisterahwas on wene revolutsioonis kangelasosa mänginud. Ta on wõidelnud sisemisel wäerinnal wasurewolutsioonäärde wastu ja ndufoguwalitsuse ülesehituse eest ning ta on wõidelnud sõjalisel wäerinnal pääle ung wate waenlaste wastu ja töörahwa wabariigi kindlust se eest. Määratud ohwrid on kantud naisproletariaadi poolt revolutsioonikarile.

Benemaa kommunistlik partei on ennaft kindlasti sidunud tööga naisterahwaste hulgas. Ta on wõtnud oma pääle selle agitatsioonilise ja organisatsioonilise töö ideelise juhtimise ja korraldab teda naisosakondade kaudu, mis organiseeritud keskkohal, kubermangudes ja kreisides parteikomiteede juure. Resjäästane töö on annud kaunid tagajärjed, sest naisterahwas — naistööline, talumaine — on tõmmatud loowasse tööle, mis üle Benemaa korraldasse kommunistliku ühis onna loomiseks.

Rõõitäes wene naiseltsilistega on ta tõmmatud sellesse tööängi kõikide nende wäierahwaste naisterahwad, kes elawad W. S. F. N. W. pinnal. Kes pole kuulnud sellest määratuti tööst, mida tehakse idarahwaste naisterahwaste hulgas? Kes pole näinud, kuidas wõta wad tegeliselst osa loowast tööst ja ta omal ajal wõitlustest wäerinnal läänerahwaste naisterahwad? Naisterahwas, waatamata rahwuse pääle, tunneb end wabana, sest proletariaadi diktatuur raius oma esimesel elupäewal need ahelad puruks, mis sidusid tsaari- ja koalitsiooniwalitsuse ajal Benemaa naisterahwast ja mis seowad weel praegugi meie seltsilisi kodanikel mail.

Ra eesti naisterahwas on sellest wõitlusest ja loowast tööst osa wõtnud. Kui 1917 a. revolutsioonilaine uhus üle Benemaa ning ka eesti kodanluse ja balti feodaalide kantsi purustas Gestimaal, siis olid juba sääl naiseltsilised — Tallinna ja Narwa wabrikuisst — energiliselt tegewuses. Nad olid igasuguste revolutsiooniliste kohuste kandmiseks walmis. Ning see klassiteadlik tegewus suurenes ja tõwenes iga päewaga, mis weeresid minewiku revolutsioonilise wõitluse palanqus. Kes ei mäleta naiseltsiliste kangelas tegusid sassa okupatsiooni

wägede tulekul ja eesti kodanluse weripühade algul? Kes ei mäleta naisfelfilise Tischleri kangelaskitku surma Keila lahingwäljal.

Saksa okkupatsioon wiskas kaunis koguse eesti naisproletaarlasti Nõukogu-Benemaa pinnale. Need polnud inimesed, kes oleksid sattunud ahastusse ja hakanud „armsa kodumaa“ poole hüülima, waid need olid kangelased, kes mõistsid olewat korda hinnata ja kes tõttasid nõukoguwalitsust kindlustama sõjalisel ja sisemisel wäerinnal. Sajad eesti naisproletaarlased haarasid püssid kätte ja astusid kommunistlikesse pataljoonidesse, sajad eesti naisproletaarlased ruttasid tööle nõukoguwalitsuse aparaatidesse, et nõukoguwalitsust tagarinnal kindlustada. Kaunid on need tagajärjed, mida on toonud eesti naisproletaarlaste wõitlus käsitäes wene felfimeestega ja see on nõudnud meilt ohwrid, leda me üalgi ei suuda unustada.

Kuid pääle nende felfimeeste on meil weel Benemaal eesti naisproletaarlasti. Reid oli Peterburis ja Benemaa teistes linnades. Weel suuremal hulgal on eesti naispoolproletaarlasti igas kubermanngus, loialtipillatuna eesti asundustes. Esmesed sammusid tohe pärast wõitlushüüet wõitluse, kuid teised on seni enam vähem passiwseks päältwaatajaks jäänud. Ainult wiimsel aastal hakkas nende seast postuma hääli, mis räägiwad meiega üht keelt.

Rewolutsiooniwõitude kindlustamine nõuab meilt nende naispoolproletaarlaste tõmbamist üldisse töökeru. Mida rohkem klassiteadlikke kangelasi on rewolutsionikantsel, seda tugewam on ta wõite saawutama ja seda taljundlam on ta wõite kindlustama. See on aabitsaline tõde. See aabitsaline tõde dikteerib kõigile rewolutsionäärtele, tel kallis Nõukogu-Benemaa edukastöö sisemisel ja sõjalisel wäerinnal, et nad peawad neid naispoolproletaarlasti klassiteadlikels felfimeesteks muutma, kes oleksid walmis igasuguste ohwrite pääle töörahwa walitsuse tuluts.

Benemaa kommunistlik partei on aastate wältel juba rohkesti agaraid felfimehi kaswatanud jäärasest poolproletaarlast kihist. Selle ülesande on ta täitnud naisosafondade laudu, mis loodud parteiliste organisatsioonide juure. Ka meie oleme sellele teele astunud, kuigi liig hilja, sest meil algas töö sel sibil läinud aasta sügisest, s. o. nowembri kuust, kui Peterburis ülemaaline wastutawate tööliste nõupidamine oli. Aga siiski on teatud mõõdul tööd tehtud ja praegu on meil kohuseks teda laiendada ja süwendada.

Läänud aasta nowembri kuul määrati W. K. P. eesti felfioonide keskbüroo juure naisorganisaator tööle, kes käsitäes W. K. P. keskkomitee naisosafonnaga hakkas tööd eesti naesterahwaste hulgas korraldama. Raske oli esialgne töö. Puudusid felfimehed, pääle mõne ükstu, leda oleks wõinud lohtile tööle saata. Naisorganisaatori tööd keskbüroo suures seisis alguses felfioonide informeerimises ja instrueerimises, kuidas tuleb naesterahwaste hulgas tööd teha. Tegeline teostamine langes felfioonide õlule.

Sellamal ajal algasid ka naisorganisaatorid tööd kahes kubermangu piiris: Peterburi ja Omski. Esimeses kubermangus tehti tööd ainult Doudowa kreisis, sest organisaator oli jääle kreistomi juures ja teises tehti pääasjaliselt Siberi büroo eesti sektiooni naisorganisaatori poolt. Pärastpoole asusid Peterburi, Nowgorodi, Kuubani-Muštmere, Omski, Tomski, Nowo-Nikolajewski ja Jenisei kubermangus naisorganisaatorid tööle. Augusti kuu esimesel päewil määrati ka naisorganisaator Pihkwa kubermangu. Teistes kubermangudes, nagu Ufa, Simbirski ja Altai, on tööd naisterahwaste hulgas korraldatud sektiooni poolt ilma naisorganisaatoriteta.

Milliseid tagajärgi on annud töö naiste hulgas? Siin on raske määrata wastust anda, mis võiks kõiki kõhklejaid ja kahtlejaid usutama panna töowiljakusse. Siin ei saa piltlikku näitust tuua organiseeritud naisfektifilistest, kes selle agitatsioonilise ja organisatsioonilise tööga tegewusse tõmmatud. Aga me võime tuua arwud, mis näitawad, mida on tehtud eriliselt naisterahwaste koondamiseks ja mitmesuguste ülesannete selgitamiseks.

Kõige paremal järjel on Peterburi kubermang. Sää1 on jõutud nii laugele, et wiide raiooni ja wiide kreisi on määratud naisorganisaatorid. Nende töö on awaldanud naistkoosolekute kokkutõstmistes ja sää1 eluliste küsimuste arutuses. Päälegi on weel kolmes kreisis parteiliste talunaiste konwerentse peetud. Palju rohkem on peetud saadikute (delegaatide) koosolekuid. Üldse, linnas, kreisides ja waldades on kokku 19 naisorganisaatori tööl. Peterburi kubermangu järele võib nimetada Omski ja Tomski kubermangu Siberist. Rewalbel märtsi kuul peeti ülesõberline parteitute naisterahwaste konwerents, millest pääasjaliselt Omski ja Tomski kubermangu naised osa wõtsid. Omski kubermangus on kahte kreisi — Tatargu ja Ufa-linski — naisorganisaatorid ameti määratud. Tomski kubermangus peeti juuni kuu lõpul weel eriti parteitute naisterahwaste konwerents. Teised kubermangud on tööga tagapool. Nad on ainult naiste koosolekuid korraldanud ja naisfektifilisi aktiivsele osawõtule tõmmanud.

Üldiselt peame tunnustama, et töö on annud tagajärgi, kuigi need tagajärjed meid täieliselt ei rahulda. Sa on suutnud nende poolproletaarlaste ja talunaiste hulgas tõsta huwi nõudoguwalituuse ülesehitama töö wastu ja u. Inelgi pool neid kaasa tõmbanud loowale tööle (Peterburi kub.). Kui tõuseb huwi, siis tõuseb klassiteadlikkus ja see on meile kõigile soowitaw tagajärg. Isearanis rohkesti on selleks kaasa aidanud parteitute naisterahwaste konwerentsid.

Praegu peatume ja waatleme, mis tuleb meil tulewikus teha. Loomuline, et tuleb tehtud tööd laiendada ja süwendada. Teine küsimus on, millel suurem tähtsus ja millele rohkem wastust anda, kuidas seda teha? Sellele küsimusele peab ükspärasjalise wastuse andma ülemaaline kubermangude naisorganisaatorite nõupidamine, mis 25. septembril kokku astub Moskwas. Ning seda wastust võime me

ainult siis anda, kui kohtel töötavate seltsimeeste prattita ja teadmised aluselt võtame.

Üks on kindel, et meie töö peab olema selle poole sihitud, et laiemaid hulle klassiteadlikuks töörahva liigeteks teha. Selleks peame lafutama parteitute naisterahwaste konverentsi, koosolekuid ja igasuguseid abinõusid, mille abil on meil võimalik nende hulgas kihustööd teha. Ra on loomuline, et see töö peab minema käsitäes wene seltsimeestega naisosakondade juhtnõrde kaudu, mis ise juba filmas peab, et see mingisuguseks feministslikuks tegewuseks ei muutu.

Naiseltsilised, aeg nõuab teilt energilisemat tööd arenematute seltsimeeste juhatusiks õigele teele. Koik tööle!

G. Peterson.

Teel kommunismi ja naisterahwa täielise wabastuse poole.

Me elame niisugusel ajal, kui aasta, sündmuste ja meie filmi ees sündivate suurte muutuste tõttu, on endiste aastaladade sarnane. Wenemaa näitloguwarariigi igal elualal on tödliste oltoobriewo'ut-
pooi päewast sügawamad muutused ja liikumised, kuid kõige suure-
mad, sügawamad ja tuntawamad on need muut sed naisterahwa sei-
suforra alal riigis ja ühiskonna suhetes tema wastu. See määratu
ebastabiilne, mis sündis sel alal Wenemaal, tundub ka selgesti
naisterahwa seisuforras teistel, seni kodanlikel mail.

Kus te kuul te praegu sõrast juttu, et naisterahwas ei ole suu-
teline oma mõistete omanduste tõttu tödwaljal mehe asemel töd-
tama? Ja kas on jäänud veel alles palju isegi kodanlik-kapitalist-
like maid, kus naisterahwas on ilka veel poliitilise i heds guseta, s. o.
ilma osawõtmise õiguse riigi juhtimisest? Kuid ometi mitte ammu,
ainult kümme aastat tagasi oli naiste walimisõigus sõrastes nõude-
mises, mis leidis kodanlikhude riikide poolt kõige ligedamat wastu-
panekut. Kodanlikel feminiistail, nimetatud „preiistestel“ tuli
weel aasta enne imperialistliku sõda. s. o. kõigest 7 aastat tagasi,
tarwitada „terroori“ taktikat inglise walitsuse suhetes, pingutades teda
meelewaidustega, afnate peksmisega ja rannes tegevusse mitte ainult
trükitud lendlehed ja l need, waid ka pommid. Ei olnud maad, kus
kodanlikud naisterahwad, tõmmates osawasti oma liikumisse wähem
kassiteadlike proletariasi, ei wõidelnud naisterahwa ühediguasluse
est, organiseerides naiste seltsi, liite ja ühijusi, ühinedes oma wabel
rahwuswaheliste ühenduste abli ja organiseerides meelewaidusi. Kuid
fiiki läts naisterahwa ühediguasluse läsimuse otjustamine ime neg-
lajest, pörtades eluoluliste tingimuste wastu, mis kindlalt orjastasid
naisterahwasi ja mõtte kirjuse wastu, mis kujunenud kodanlikest waa-
detest, mille järele naisterahwas pole iseseisew isik, mitte inim- sõna
täielises mõistes, waid ainult ori mehe jaoks. Njegi sosialistide lah-
kes peres tumenes läsimus naisterahwa ühediguaslilusest ja ta õigus-
test ning mahutati alati tagumisele plaanile. Alles II Internatio-
naali Stuttgardi kongressil 1917 a. wõeti rahwuswahelises ulatuses

resolutsioon vastu, mis lohus tas kõigi sotsialistlike parteide profeta-
 riaadi huvides wõitlema, et tunnistataks naisterahwastele poliitilised
 õigused ja kõigile täiealistele üldine walimissoigus. See resolutsioon,
 mis siis naissootsialistide rahwuswahelise konverentsi poolt ette pandi
 H. Klaara Zeitini eestwõitel, konverents oli enne kongressi, 181 omelt
 lõpuks selgust II Internatsionaali sotsialistlikkude parteide wahelorda
 naisõiguste küsimusega riigis. Kuid II Internatsionaal ei läinud re-
 solutsioonist ning töölise ja naistöölise seotud wõitluse laatalisest pro-
 pagandast laugemale riigi täielise demokraatiseerimise alal. Suure
 wene revolutsioonini jäi naisterahwaste poliitilise õhediiguslikkuse kü-
 simus ilka ligikondi kõigis kodanlikes riikides waidlusküsimuseks, pääle
 Austra, Uue-Meremaa, Põhja-Ameerika ühikute riikide, Norra ja
 Soomemaa. Imperialistliku sõja ajajärgul tungisid sajad tuhanded nais-
 terahwad tööstusse, nende arv kaswis Inglismaal 1 miljonini, sama
 suureks ka Prantsusmaal, 2 miljoni suuruseks Saksamaal, sajad tu-
 hande ta teistel mail, kuid kodanlus kummaras narrides tööstus-
 likkude töölise ja „seelitus“ teenijate ees, sest tähendas, et tagarind
 päästab wäerinna ja et naisterahwad, kes täidawad wäerinnale kut-
 sutute aset, on tõsised tagarinna soldatid, mis igasuguse austuse
 wäärt, kuid siiski ei lastnud naisterahwast riigitüürile ja jatkasid kõige
 ägedamate naisõiguste nõudjate täimist tühjade lubamistega.

Oli waja jeda määratud sotsiaalist edasinihutus, jeda kodan-
 liku ilma kõitide aluste wopustust, mis oli tekitatud suure oktoobri-
 revolutsiooni poolt, et sundida kodanlikku ühiskonda teise waatepunkt
 all naiste poliitilise õhediiguslikkuse küsimuse otsustuse juure minema
 ja katsuda nutest walijateist luua tuge meie silmi ees suurewa kodan-
 likkapitalistlikule riigile. Ainult 5 aastat tagasi loeti naiste walimis-
 õiguse nõudmist revolutsiooniliseks ja kui teda kodanlikud parteid toe-
 tasid, siis ligikaudu alati etteäänete ja lühendustega (tsensur, s. o.
 warandusliku piiritlemise sisseseadmine) ja see ainult jelle tõttu, et
 nuruda omale töörahwa hulgis poolehoidu. Kodanlikud õhediiguslik-
 kuse nõudjad, kes pidasid julget ja otsustawat wõitlust oma walitjaste
 vastu naiste poliitilise õhediiguslikkuse tunnistuse eest, ätlefid ise iga-
 ford kerge südamega naiste üldise walimissoiguse põhimõtteist lahti,
 kui kodanlikud walitjused asusid feminisistabega läbirääkimisse. Jlegi
 kõige ägedamad wrelitised ja naisõhediiguslased ei uskunud omia päu-
 nõudmise ligidast teostust — naisterahwaste poliitilise õhediiguslikkuse
 tunnistust. Kuipalju raamatuid ei ole wiimise 20—30 aasta wältel
 „naisküsimuse“ üle wälja lastud, millised tulised waidlused on are-
 nenud naiste õhewäärtuslikkuse ja õhediiguslikkuse waidlusküsimuse
 ümber ja nende omanduslikkude isearalduste suhtes meestest. Kui
 tuntud ühiskonnateadlane Stuart Mill 60 aastail 19 aastasojal sea-
 bis Ingliise parlamendis küsimuse üles naiste walimissoigusest, kui
 50 aastail Ameerikas Maria Antoni ja Elisabets Stontoni õhutasid
 ekmeedena laialise liikumise naiste poliitilise õhediiguslikkuse eest, kui
 70 aastail Saksamaal Helene Lange ja ta laasagglofed julgesid õhe-

Jugust harridust ja naisterahvastete nõuda, siis paistis „naistõõlistimise“ teeruline ja raste küsimus olewat, mille otsustamine wõis olla tulewaste aastajabade asi. Tõeliseks oli küsimus kodanlik-kapitalistliku riigi sügawusis otsustamatu.

Tema tumedus ja mitmelepidus olenes selle „lahelordse orja“ ofast, millega jibus arenenud kapitalism 19 aastajajal naisterahvast, muutes miljonid naisterahwad perekonna orjast weel maailma kõige-wägewama walitseja — kapitaali orjaks. Kui 1880 a. Ilmus Saksamaal August Bebeli raamatu esimene trükk, naistõõliste „ewangeliumi“ esimene trükk, siis tuli kõigeesitels teadusliku uurimise abil kindlaks teha, et „naistõõlistimust“ ei ole, et naisterahwaste orjus on ainult kapitaali ja eraomanduse wõim kogu töörahwa üle. Negamööda sai töölisteklase aru, et naisterahwa saatus, ta wabastus lahelordsest rippus rousest, palgatöö orjusest, perekonna orjusest ja õigusetu olukorrast ahiskonnas, on kogu proletariaadi ebasüülikumatu ülesanne, mis on tihedasti seotud ta lõpulise eesmärgiga — kommunismiga. Mida selgemini õppisid naistõõllised klassiliselt mõistma ja mõtlema, seda terawamini läksid nende waated lahtu kõigi maade naistõõgustaste ja feminisistade waadetest, kes lomsid kodanikkude „liberaalsete paratseide“ jahas.

Tähendas Wenemaal üle elada mälestusrikkad, 1905 ja 1906 a. revolutsiooniaastad, et naistõõllised, kes alles eile olid hallid, mahajäänud, hakkasid juba täna wene kodanlikest naistõõgustastest ja nende „Naisterahwaste ühedõõgustatuse ühijusest“, „walimisõõguste liitumest“, „progressiivsest naisparteiist“ jne. eemale hoidma. Naisterahwaste esimisel awalikul mittingul 1905 a. tegi nende ridade kirjutaja naistõõlliste toetusel esimest kaitset kodanlikest feminisistadest endid eraldada ja kutsus naistõõllisi üles kommunismi ühise lipu alla. Meil Wenemaal paistis kommunismi teostamise wõimalus ja naisterahwa wabastus laugemal olewat, kui kusagil muul maal. Kuid wene naistõõllised lahtusid kindla klassilise instinkti abil kodanlikest naistõõgustastest ja ühinesid naisliikumisega.

Esimene kaitse tõõmmata weel täiisa nõrke ja laialipillatud naistõõlliste jõude sotsialistliku partei ümber (siis oli weel formaalselt ühine partei ja enamlased tõõtatsid ühestoos wähemlastega) oli Petrogradi organisatsioonis naistõõlliste esimese klubi organiseerimisel tunda*). Klubi organiseeriti parteitute naistõõlliste jaoks, kuid eesotjas seisid sotsiaaldemokraadid. Weel praegu mäletan eneste wäljalast, kuid walget ja puhast kolmetoalist korterit Prebetsche wulitsal Pigozka ligibal, kus ajus puurõõlliste ühijus, mille liikmed olid ta meie klubi põhiliikmed. Naistõõllised, koduteenijad, tõõlliste naised,

*) Selle klubi, mis kandis nimetust „Naistõõlliste esimene ablastomise klubi“ (politsei ei tunnitanud teisiugust põhikirja), organiseerimise algatus tulid Klaudia Nikolajewi, Marie Burto, Antonowi (Jurnud), Schaburski, Kallonta ja l. poolt.

noored ja elatunud kogusid häälmeelel oma klubisse, kus võisid pühikirja järele ka tööised liikmed olla, kuid juhatuse võdis ainult nais tööliste valida. See punkt võeti sisse võimude päälkäimisel, kuid oli meie poolt muudetud omataoliselt „praktiliseks tooliks“, kus võisid nais tööliste maha äänuv hulgas ühiskondlikus töös ette valmistada. Esimesel kuul oli sel klubil üle 300 liiget naisterahvaste hulgast, kuid teistes ühifustes oli tol ajal 900 liikme pääle 15 naisterahvast, 600 — 10—11 ju. Klubis organiseeriti jutunvesteid ja ettelugemisi poliitiliste ja ühiskondlikute ainete üle ilma priisistovi juuresolekuta, tehti piduõhtuid, organiseeriti laulukoor ja anti ilulugemiste tunde. Klubi juures oli raamatukogu, lugemistuba ja puhvet teega; suveks võisid klubiliikmed ühiselt omale suvimajad ja kortalbasid omale suvist koloniat. Meatsiooni pimedad jõud talistasid seba katset, kus taheti naisproletariaadi keskel laialist kommunistliku tööd teha. Kuid surved, tagakiusamised, arestid olid jõuetud kasvatat klassilist töölisteliikumist Wenemaal maha suruma, kus suur osa mängisid nais töölistes. Revolutsiooniline, klassilis-teablik liikumine läks sügavamaks ja laiemaks; suurenedes ja ajutiselt vähenedes ning uuesti tõustes ja suurenedes. (Seena sündmused 1912 a.), kuni sõda ei teritanud töörahva hulkade rahulolematust niipalju, et nais töölistes, soldatid, kogu linna wäeajamist ei ruttanud uulitsale rahwuswahelisel naistepäewal 17. märtsil ja sellega andsid paratamatu tõuke walmimaks revolutsiooniks üleilmses ulatuses.

1917 aasta — juur ähtis aasta — tõmbas ajaloolise wahel naisterahvaste olutorra wahel läinud aastafadade ja tuhandete wästel ning ta ajaloo uues ja helges wärgus, millesse astus Wene naistööline ja ta järel talunaine otsoobriewolutsiooni filmapiigust. Naisterahwa digusettus riigis ja perekonnas purunes proletaarse diktatuuri wafara esimeste hoopibega klassijise kodanliku ühiskonna üliwõimu wastu. Nõutoguline wõim oli ilmas esimeseks riiklikus walituswõimulus, kus anti naisterahwale ilma wõitluseta ja päälsetungimisetä tema poolt ühesugune loht meesterahwa kõrwal. Erandanduse kantamine ja ülemine üldse töökohustuse juure purustasid naisterahwa rippuwuse loht alused perekonna „toitjast“ — mehest ja pönid teda tööliku wabariigi rahwamajanduse ees ühesugusesse olutorda mehe — walmistajaga. Üleminek ühiskondlikule toitmisele, laste sotsiaalsele kasmatusele ja kommuuna majade elute wabastawad aegandõdda naisterahwast koduse majanduse orjusest ja kõrwalwanad ta eluolulise orjapõlwe põhjused. Naisterahwas töölikul Nõutogus Wenemaal sai ühedigustiluks ja täiedigustiluks iga rahwamajandusliku ja sotsiaalse elu alal. Nii pilotsdase wõitluse siht — naisterahwa poliitiline digustiluks teostatatse wastuwaidlemata praktilus. Ning neebjamad haritlased, kes weel otsoobriewolutsioonini waidlesid wahuse juuga sellest, kas on naisterahwad suutelised riiki juhtima, wataswad praegu naistööliste ja talunaste ojarõõtu pääle, kui täiesti

harvustiku ja loomulise nähtuse pääle. Kas on ismialistel ääremail ja ka weel idarahwaste naisterahwaste seas jäärast küsimust, et tunnustada naisterahwa kohta need digused maksuvald, mida wõttis tööliste revolutsioon. Wenemaa muil osabel on juba naistöblinne ja talunaine nõutogulise ülesehitustöö kõigile alabele tunginud, leides oma jõubude kasutust, nagu wäerinnal ja ka samuti walmitwa ja meie ees seiswa ülesande juures rahwamajanduse uuesti loomise ja temaga seotud tööliste olutorra parandusel kommunistitel alustel.

1920 a. detsembril, 8 nõutogu kongressil, wõeti tähtis määrus wastu, mille järele soowitatakse naistöblisi wiia walmituse reguleerimise, juhtimise ja organiseerimise kõigiose asutustes, alates wabrikus kumiteebelt ja lõpetades rahwamajanduse nõutogudega. Nõutogumajanduse linnitab weel kord selle määrusega naisjõubude ühewäetustikkust rahwamajanduses ja mitte ainult siis, kui on jutt abilise wõi täitmise üsloomuga tööst, maid ka siis, kui kutsutakse töölisteklassi majanduse ja eluolu uute kujude loomisele. Üsloomuline on, et revolutsiooni wõidud Wenemaal, mis linnitasid naisterahwa üh digusikkust Wenemaal ja mis seegimõõda, kudas linnitatakse kommunistliku korra alused, wiivad ta praktiksele wõbustisele, awalbasid wäga selgesti naisterahwa olutorra muutmiseks kaasa rea suurkapitalistliku mail. Inglismaal, Sakjamaa, Rootsis, Austerias, Põhja-Ameerika Ühioritudes, Hollandis, Brantsusmaal jõubsid naisterahwad selleni, mille eest 60 aastat tagasi wõttlesid ainult üksikud naisterahwad ja mille eest aastajada ja weerand tagasi Olympia de Guich, Noosa Balomb, Ternon de Mercure ja Kirjanil Condorec — Brantsusmaal ja Marie Volstonkraft Inglismaal tõstsid oma hõõ — naisterahwastele on antud walimi digus. Kuid need pole jügugi antud isamaaliste ja sõjaaegsete teenuste eest, nagu armastab kodanlus rääkida, maid töölisteklassi naiste loomawa revolutsioonilikkuse eest, mis, leides seaduslikes piirides mitte ruumi, wõolab loodusjõuliku rahutusse, nagu naistepäewal 17 aastal Wenemaal, ja purustab sel teel kodanikkude maade kawalate waiitejate kõil plaanid ja seepärast on nad walimis minema igasuguste järelandmistele, et ainult enamluse wõidutoni eemale peletada. Kerenski ja wene kodanluse wõimupäewil (weebruar—oktoober 1917 a.) tehti koduselt ja organiseerimatult naisterahwaste hulgas töõd. Petrograadi arusaajate naistöblinne jõud loendusid enamlaste partei tekkomitee kuuksirja „Naistöblinne“ ümber, mis hakkas 1917 a. mailuul ilmuma. Moskwas loendusid nad kuuksirja „Naistöblinne elu“ ümber, mis asuati 1917 a. sügisel. Nõwembrikuul, i. o. kobe pärast oktoobrirevolutsiooni, kutsuti enamlaste grupi poolt Petrograadi parteinute naistöbliniste konverents koku*), mis wõttis wastu resolutsiooni, et misel nõutoguwalitsust toetada ja m. ides terawasti hulka koksuleplikuse. Konverents on selle poolest

*) Sellele wõtsid osa st. Nikolajewa, Samoilowa, selle artikli autor j. t.

1918. et ta pani aluse Petrograadis naistöbliste sektsiooni organi-
seerimisele ja et jään vastundetud resolutsioon ema- ja lastetäitise
pani aluse sotsiaalse kinnituse määruse sellele osale, kus määratakse
abi emadele ja rastejalagsetele naistöblistele. Digikaudu ühelajal tekkis
Moskvas lühkomi fuures kihutusöö ja propaganda komisjioon
„naistöbliste hulgas“.

Terawaks muutuw kodusööda wiis ajutiselt, rewolutsiooni esimestel
kuudel, parteilised löud naistöbliste organiseerimisest lörwale ja nende
tömbamisest nõulogulisse ehitusse. Pärast uute seaduste wäljaandmise
abileu, perekonna, eestkõstmise alal, mis tofandasid nasterahwa digust
perekonnas, peatus Nõulogu Wenemaal ajutiselt edespidine seaduste
wäljaandmine, mis wiisid naisterahwa täielise wabustusele. Suud
nõulogulisse riigi ülesehitus, majanduse ja eluolu põhialuste muutmise
teel, jattas kõigist seadustest kindlamini algatud tööd naistöbliste ja
talunaiete wabastuse alal kapitaali orjusest ja ta rippuwusest pere-
konnas ja kodus.

1918 a. nowembris astub naistöbliste liikumine uute ajajärku :
W. P. P. sektsiooni teotusel kutsutakse naistkommunistide grupi poolt *)
ülemaaline naistöbliste ja talunaiete rahwarikas kongress kokku.
Sm. Swerdlow awab kongressi. Sm. Lenin peab toreba löne,
milles töestab tarwidust, et on waja laialisi naistöbliste kichte nõulogulise
riigi ja kommunisti ülesehitusse tömmata. Kongress paneb aluse
organiseeritööle Nõulogu-Wenemaa organiseeritud naisproletaar-
laste kihilde hulgas. Liikumine astub teise ajajärku. Igalt pool
kohalikkude parteikomiteede juures organiseeritakse agitatsiooni ja pro-
poganda komisjioonid tööle naistöbliste hulgas; antakse wälja esi-
mesed „naislehelikked“ Moskwa „Kommunaar'is“ (Wairowi toime-
tusele) ja Peterburi „Punases ajalehes“ (Samoilowa toimetusele).
1919 a. tehakse VIII parteilisel kongressil esimest korda aruannet
tööst naiste hulgas ja sektsioonijooni algatusel tehakse parandusi par-
teiprogrammi nende osadesse, kus räägitakse naisterahwaste ühedigus-
likkusest. III Internatsionaali esimesel kongressil samal aastal wõe-
takse wastu minu poolt ettepanud resolutsioon, et laialisi naistöbliste
hulki tömmataks wõitlusse kommunisti eest ja selle töö spetsialiseeri-
mises parteis.

1919 aastal septembri kuul muutis sektsiooni orgbüroo agi-
tatsiooni komisjioonid naisosakondadeks. Sellest ajast astub nais-
proletariaadi liikumine Nõulogu-Wenemaal uude ajajärku — plaani-
kindla ja organiseeritud töö juure naisproletariaadi seas, tömmates
neid nõulogulisse ülesehitusse ja kaswatabes neist teadlikke, kindlaid
ja ennastohwerdawaid naistkommuniste. Mitte ainult fajas naistöb-
liked, waid kümned tuhanded koonduwad praegu naisosakondade üm-

*) Ülemaalse parteitute naistöbliste ja talunaiete kongressi kottutsumise
übe tärtas ühe minu agitatsioonilise löidu puhul Iwano-Woskresenski raioonis.
Teda toetasid soojalt naistöblised Gratshew ja Anutshin.

See, sõudes naisterahwaste massi kallas ja linnas saadikute (delegaatide) loosolekute laudu parteiga. Praegu on üle Wenemaa üle 70 ajalehel oma leheküljed, mida toimetavad naistööliste ning teel-komitee naisosakond annab oma „Bülleteeni“ ja luukirja „Naistõmmunisi“ välja. Igalpool viiakse kümmed naistööliste konverentsid läbi. Tuhanded naistööliste ja talurahvaste saadikute mitmekesistele kätkestele ning parteilistesse ja nõukogulistesse koolidesse. Naistööliste saadikud töötavad nõukogude kõigis osakondades, säilitades eneseohverduse ja wahest ka häbituse teel kodanikust ilmaist pärit olemaid teenijaid tööle. 1920 a. oli Moskvas I rahvuswaheline naistõmmunistide konverents, kuid 1920 aprillis õnnestas kofku kutsuda idarahwaste naistõmmunistide nõupidamist. See naistõmmunism konverents on juba kolm kubermangude naistõmmunism konverentsi läbi wiinud*) (1919 a. september, 1920 a. märts ja 1920 a. detsember) ja kutsus juuniks idarahwaste naistõmmunistide ja talurahwaste I parteitu konverentsi kofku. Juluni kuul on naistõmmunism konverentside ligemal loetusel teine rahvuswaheline naistõmmunistide konverents.

Naistõmmunism ei tee ainult tööd laialiste kihide tõmmunismide parteilisele ja nõukogulisele ülesõhtusele, kaswatades naistõmmunistide laialist isetegemust, waid kannawad ka elawat ja loowat erialgatust nõukogulise riiklikusse korraldusse. Nii on teel naistõmmunism laasabit läbi wiinud seadus, et abordi tegemise eest ei karistata, on organiseeritud komisjioon emalaitseks, komisjioon teeb oma tööd prostitutsiooni wastu wõitlemiseks, üldise tõõkohustuse seadusele on täiendused tehtud naisterahwaste termise laitses ja on seadus läbi wiinud, mis hõmmitab naistõmmunistide saadikuid õfutustes ja nõukogude osakondades palgaliste praktikantidega (määrus 1921 a. juulist).

Wida laialisemats muutub naistõmmunistide osawõtt nõukogulisele ülesõhtusele, seda selgemini ilmub ka meie ette oktoobrirewolutsiooni wõitluse suur tähtsus tõõrahwa naisterahwaste kohta. See weel on palju puudusi elus, olus ja isegi nõukogu-Wenemaa seadustes, mis puudutawad abielulis-perekondlikku õigust, las olla praegu linna- ja küla wastel naisterahwastel raske elada maa waesenemise ja laastamise tõõtu, mis tekitatud pikaldest tsaristlikust ja kodusõdadest, siiski peab lagasti waadates märkama neid määratuid edusamme, mida teinud tõõwabarit naisterahwa wabadusele! See, mis alles hõmmuti oli kofwits, „programmiline punktis“ on tõõsiasjaks saanud, on elustatud: kaswab ja õitseb kõõgil wõitlustõõmwäljabel ja tõõbalabel uus, julge, ennastõõmberdan naisterahwas — tõõline, kelle õõsannete hõmmib ja püüded õõhinewad tõõliste kollektiivi juurte õõsannetega. Wene naistõõline kaswis kolme ja poole aasta wõstel ja tugewnes poliitiliselt. See pole enam endine, hall, orjaline, iseseiswusetu wabriku- ja kodusõõnija wõõ sulane, kes kartlikult hõõdis poliitilast emale ja wõõlas enamlasti kõõge wõõlem seepõrast, et nad purustawad kõõõ wana, tut-

*) Artikkel on kirjutatud mai kuul. Lõõm.

tarto, karimine ja eestirööp misoogi uut ja roage aruajavõimat. See pole enam sõnakuuleline ja alandlik noine, kes on valmis mehe poolt 1886 ja isinomiisi ootama seepärast, et ta „seaduslik“ ja sejuures „toitja“. Eddvabariigis tunneb naisterahvas enam ainult sõjafondlikult kollektiivist rippuvat. Mida teadlikumaks naistöölisteks saavad, seda enam järele mõeldub ja põhjendatud nõudmised teevad nad riikliku võimu ette, kes nende arvamise järele juba nüüd peab täieliselt ja ilma lõhlemata kommunismi teostama. Kommunism on naistööliste Venemaal teetähets. Ning igalord täidab sõdamehelge sõda, kui par eiuutel mõi ametühijuslikel konverentsidel mõel, kuitas on naisproletariaadi lihid poliitilistest valim nenuid ja kaitas pühitavad arenematud talunaised neile järele jõuda. Vähes, suureneb, ja kasvab uus sõjavägi proletariaadile abiks j. o. Nõukogu-Venemaa sõbrahwa naisterahvaste sõjavägi. Neib on juba palju ja neide arvo kasvab peatamata. Teguvad, noored, täis vaimustust ja usku kommunismi, valminud, kaites, kuniid ja praktikised nõukogulised 1881. elatanud oma eluräevade uinatul lähivad seepärast kommunistidega, et kapitali orjaleu löi neid waljusti ja ahvesti ja et nad tahavad oma lapselapsi wanaema elurästustest wabas oha, sest nad usuvad kindlast, et ainult kommunism wabastab naisterahwa ja pädetab noored tükarlapsed ja noored emad kõigist neist waljustest kaitsetest, millega on täidetud nais rahwa saatus kodanikus riigis. Kuigi ajuti ei lange meie waim, kuigi ajuti ei ei nõrgene meie jõud — me teame, kuigi pole me veel kommunismis, siiski on 1881 Venemaa teel kommunismi. Negamõõba sepijeh ta mineviku naisterahvas, mehe orjast, julge ja usaldusväärilise selfimehe võitlustes kommunisti heledate aluste eest. Need alused teostata se täieliselt juba kiiremini, mida kõrgemale tõuseb revolutsiooniline kodanlike riikides. Das kõigi maade naistöölijed, waadates wene naisterahvaste suurte saawutuste pääle, üheduguslikkuse alal riigis, abielu wahelordade uute kujude teerdrüsimuse otsustusel ja rahwamajandusliku elu ülesehituse ringis, saavad aru, et löil seadusid naisterahwa kasuks, löil kodanluse järelandmised töölisteklassile on jõuetud tema üheduguslikkust kinnitama praktika alal, kuni proletariaat pole saawutanud oma diktoouri. Diktatuuri laudu kommunismi juure Kommunismi laudu naisterahwa täielise ja igakülgse wabastuse juure.

Aleksandra Kollentat.

Naisstööline ametühisuslikus liikumises Lääne-Euroopas.

Wene revolutsioon on elavaks tdestuseks, et ainult poliitilise võimu lätervõitmine vabastab töölisi ja naisstöölisi kapitali illest ja ainult ndulogumalitsus on naisterahwa vabastuse tingimuseks koduse majapidamise ja vanade perekondlikkude vahelorbade orjusest.

Kuid wene revolutsioon näitas ka, et tödlitellaste ei suuda naisstööliste aktiivse osavõetuta kapitalistlikku lorda kukutada ja kommunistlikku majandust ehitada. Siit järgneb, et massiliste revolutsiooniliste tegemuste etuks on tarwis sotsiaalse revolutsiooni poole tõmmata naisterahwaid-töölisi.

Teiseiswas meeleheitwas võitluses kapitalistliku ilma ja proletariaadi wahel, kes kaitsub oma diktaatori teostada, peab naisterahwastööline mitte wiimset osa mängima.

Naisstööliste aktiivsusest, erialgatusest, nende massilistest tungimistest proletariaaste võitlusesse oleneb suurel määral võitluse lõpp.

Milised on need organisatsioonid, kelle ümber võid ja peab naisstöölisi ühendama?

Kõige tugemamaks ja kindlamaks klassivõitluse organideks on ametühisused kommunistliku partei oselohese mõju ja juhtimise all.

Naisstööliste organiseerimine ametühisustesse, nende lastvatus klassis-revolutsioonilises vaimus on kommunistide ja naiskommunistide — ametühisuste organisatsioonide liigete — kõige tähtsam ülesanne.

Igas riigis läänemaal on märgata naisterahwaste arvu suurenemist, kes ametühisustesse organiseeritud, kuigi see arv ei vasta üldiselt naisstööjõu kasvule.

Enja ajal ja ka pärast seda liiklas meestööjõu puudus ja aineiline häda naisterahvast igal sõdival maal wabrikuisse, kus nad tähtsib waderinnale läinud meesterahwaste aset.

Naisterahwaste aktiivne osavõtt ametühisuste liikumistest lasseb veel paljut soovida.

Toome arwud, mis kujutavad piltlikult naisterahwaste osavõttu ametühisustest.

Saksamaa.

Tööstuses töötavate naisterahvaste arv on viimaste tööstus-
aastade ja ametühisustlilude lugemiste järelle jäärane:

1892 a.	1.509.164 inim.
1895 "	2.389.825 "
1907 "	35.295.181 "

'Dat' arvud, mis puudutavad naistööliste ojarõttu ametühisustest.

Aasta	Amet- ühisuste arv	Töötete arv keskmiselt aasta vältel	
		Mehi	Naisi
1892	56	277.659	4.355
1902	60	733.206	28.218
1907	61	1.865.506	136.929
1912	50	2.553.165	222.809
1912	49	2.573.718	230.247
1914	48	2.511.137	222.780
1915	48	1.159.491	177.585
1916	48	966.706	185.810
1917	49	1.106.657	268.616
1918	50	1.664.991	422.957
1919	52	5.479.073	1.192.767
1920	52	8.011.132	1.685.632

1919 aasta lõpul:
mehi 7.338.132
naisi 1.612.636

Ragu statistilistest andmetest näha, vähenes tuntavalt organiseeritud tööliste ja naistööliste arv sõja ajal. Miinimumini langeb organiseeritud naistööliste arv 1915 a. detsembris, väljenedes arvus 374.732. Sellest ajast tõuseb ta jälle ja enne sõja lõppu tõuseb ta arv 875.407.

Revolutsiooni ajal tõusis suuresti organiseeritud naistööliste arv, sest 1919 a. lõpus kasvas ta 1.612.636 ja 1920 a. lõpuks 1.685.632 inimeseni.

Nii suurenes Saksamaal organiseeritud naistööliste arv sõja ajast lõpuni 7 korda ja on 21,25% ametühisuste organisatsioonide kõigi liikete hulgast.

Liikide ühiste järele jagunevad naistöölistes järgmiselt (arvud on keskmised):

Ametühisustes	Tööliste arv
1. Puumillatöölise	349.000
2. Metalltöölise	198.341
3. Tööstustöölise	179.000
4. Teenijate	167.000
5. Põllutöölise	156.000
6. Rätseppade	78.000
7. Transporditöölise	75.000
8. Riigiametnikkude	62.000
9. Raamatukirjutajate	56.000

Teistes ühisustes oli naistööliste arv alla 50.000.

13 ühisuses ei ole sugugi naisterahvaid (näituseks ehitustöölise, laenukandjate, kottade, müürseppade, puutöölise, lorstnapühkijate, postseppade, pütsiseppade, teeparandajate).

1920 a. vältel suurenes naistööliste arv 22 ja vähenes 36 ametühisuses. Vähenes naistööliste arv neis ühisustes, kuhu nad kirjutajad ainult sõja ajal väherinnale saadetavate meeste asemel (näituseks raudteelaste, mäetöölise, lingsseppade, rätseppade ühisused). Suurenemine tundus puumillatöölise, pagarite, klaasseppade, portselantöölise ja tubakatöölise ametühisustes.

Austria.

Neil on andmeid ainult 1919 a. kohta.

6,5 miljoniisest elanikkude arvust, mis hõlmavad mitte sugene Austria, on 722.146 inimest ametühisuste liikmeid, kes on 12% elanikkude üldisest arvust.

1919 a. suurenes meesliigete arv 1918 a. võrreldes 171.939 liikme võrra või 88,63%; naistööliste arv 87.797 inimese võrra või 82,45%.

Paheforrad mõlema sugu vahel joonistatule mitmesugustel aastail-järgmiselt: 100 liikme kohta %:

Aastal	Mehi	Naisi
1913	89—64	10—36
1914	87—42	12—58
1915	85—49	14—51
1916	83—14	16—36
1917	74—61	25—39
1918	74—36	25—64
1919	98—74	25—02

Inglesmaa.

Töministeerium teatab, et 1920 a. algul oli Britt- ja Iirimaa 1.315 ametühisusliku organisatsioon. Organiseeritud liigete arv ulatas 8.023.761, kuid 1918 a. lõpul oli organiseeritud töölisi 6.649.901. 1919 a. oli liigete kasv 20,8%. Sellest arvust oli mehi 1918 a. lõpul 5.423.000, kuid 1919 a. lõpul — 6.695.000 (suurenemine 23,4% võrra); naistööliliste arv kasvab 1.222.000 (1918 a. lõpul) kuni 1.329.000, s. o. 8,8% võrra.

Järgmine tabel näitab naistööliliste arvu kasvamist ametühisustes 1913 a. kuni 1919 a. Inglismaal.

Aasta	Liigete arv aasta lõpus		Kokku
	Meh:	Naisi	
1913	3.735.000	438.000	4.173.000
1914	3.735.000	441.000	4.176.000
1915	3.896.000	492.000	4.388.000
1916	4.043.000	626.000	4.669.000
1917	4.660.000	880.000	5.540.000
1918	5.423.000	1.222.000	6.645.000
1919	6.695.000	1.329.000	8.024.000

Ragu näha, et suurenenud meesliigete arv 1918 a. mitte kahe võrra, kuid organiseeritud naistööliliste arv sai üle 3 korra suuremaks.

Järelomustavad on andmed, mis näitavad organiseeritud naistööliliste arvu protsendilist suhet kogu ametühisustesse organiseeritud liigete arvu vastu 1913 a.

Aastad	Protsendid
1913	10
1914	10
1915	11
1916	13
1917	16
1918	18
1919	16

Mii näeme, et ametühisustesse organiseeritud naiste arvu kasv, mis tingitud sõjaaja oludest, ruttab meesearvukasvust ette. 1919 a.

on juba märgata vastupidiselt võrrendiline naistöbliste arvu kasvua vähenemi e. Kui 1917 a. kuni 1918 a. suurenes organiseeritud naistöbliste absoluutne arv ligikaudu 40%, siis 1918 a. kuni 1919 a. see suurenemine on ainult 9%.

Etteho-Flowaakta.

1920 a. algul ulatas üldine liigete arv 725.055 inimeseni, kellest:

Mehi	532.90 in. f. o. 73,2%
Naisi	194.665 in. f. o. 26,8%

1918 a. lõpul ulatas naiste arv ainult 23.774.

Rõdige suurem naistöbliste arv oli järgmistes ametühijustes:

Põlvnaistöbliste	95.766 in. = 53% üldisest arvust.
Punviljatöbliste	30.466 in. = 75,02% üld. arvust.
Reemilises tööst.	18.080 in. = 23,23% " "

Teistes ühijustes on naistöblisi alla 10.000, 20 ühijustis üle 1000 naist.

Teenijate ametühijuses loetakse naist ainult 2.865.

Ühijuste juhatuses ja wabrikute nõukogudes leiame naist ainult juhustliul. Koosolekul on nende hääli harwa kuulda. Näitusels on iseloomuline, et wabrikute komiteede esitajate kongressil 1920 a. oktoobris oli Saksamaal 900 esitaja hulgas ainult 8 naistöblist, kellest mitte üksi ei esinenud isegi naistöbliste säärase elulise küsimuse arutusel, kae esawõtt wabrikute nõukogudest naistöbliste ametiwõtu ja lahiliaskmisi puhul.

Kuid siiski areneb aeglasti naistöbliste poliitiline arusaamine, mille tõendajaks on naistöbliste konverents 1919 a. Washingtonis, mis kuusiti kogu ametühijustesse organiseeritud inglise ja prantsuse naistöbliste poolt.

Konverents protesteeris ägebalt Nõukogu-Wenemaa blokerimise vastu ja arutodes proletarise naisliikumise tõiki tähtsamaid küsimusi, otsustas luua komitee ühenduse pidamiseks kogu ilma naistöblistega.

Wajakas kihutustöö raisööbliste hulgas peab eraldama eestätt naiste tähtsamad nõudmised, näitusels emaj- ja lastelaise, ühikafi tööstofu, naistöb loitse, kommunaalse majanduse organiseerimise juu. alal.

Wõttes arwe seba suurt osa, millist peawad ametühijused proletariaadi majanduslikus wõitluses mängima, kuid ka wõitluses profeta-riaadi diktaatori eest peawad naiskommunistid ametühijustes katsuma kommunistlikku mõju naiste ametühijustie liigete pääle läbi wiia.

Naiskommunistid, kes töötawad kollastes ametühijustes, peawad ka kriipsutama, et proletariaadi majanduslik wõitlus kapitalistlikube ühiskonnade lagunemi e filmopilgul muutub poliitiliseks wõitluseks. Tööbliste ja naistöbliste iga ülesastumine ühe wõi teise majandusliku

adubatafega võib võtta kollupõrge teidomu, proletariaadi revolutsioonilist võitlus, mis seab tödlised ja naistödlised revolutsiooni küsimise ette.

Naistkommunistide ülesanne, kes töötavad ametühistuses, seisab ta selles, et nad võimata seletaksid naistele, et mitte osaline võitlus olulorra paranduse, tööttingimuste ja palgatärgenduse eest, vaid kogu proletariaadi organiseeritud võitlus võimu eest, toob naistöölistele täielise vabastuse.

Kapitalistliku ühiskonna piirides ei saa otsustada kasvava tööpõuduse, täielise naistöö laiuse j. t. küsimusi.

Ainult võimu võitmine proletariaadi kätte loob töelised tingimused ühiskonna sotsialistlikuks ümberehituseks ja ainult see muudab naise eksploateeritud tööorjast ainelist ja vaimuililude väärtuste vaks loojaks. Mida kiiremini läheb ametühistuste revolutsioniseerimise protsess, mida kiiremini õnnestab kommunistlikel organisatsioonel oppozitunistide mõju purustada, seda rohkem reaalseid lootusi on proletariaadi klassivõitluse edu pääle kodanluse vastu ja naistkommunistid peavad plaanilise tööga ametühistuses annitama kommunistlikel parteidel naiste masji mõita. See ligendab lõpuiise võidu tundi.

Weltace.

Naistööline ametühisuslikus liikumises

Ametühisused on Venemaal revolutsiooni lapsed.

Revolutsioon andis neile elu, revolutsioon kasvatas ja kindlustas neid. Kuid juba enne revolutsiooni, 1905 aastal, ametühisuste esimesel ülevenemaalisel kongressil avaldas wene noor ametühisuslik liikumine tekkimise sihtpildust oma sihte ja ülesandeid ning võttis hoopis teise seisukohta, mis erines lääne-euroopalisest traditsioonidest. Siht, mille seadsid ametühisused omale esimesel kongressil, oli kapitalistliku korra ja ta eraomanduse, majandusl ajamise anarhistliku viisi, ta waeuse, tödlaste klassi orjastamise kukutamine, sest wene tödline tundis oma nahal tsaarivalitsuse ajal, et tödpane, tödpane, töönorm ja ta walmid ning majanduslik olukord oleneb sellest, kes teeb wõimu juures ja millist poliitikat wõim ajab.

See pärast oli 1906 a., kui pärast revolutsioonilise laine langemist 2 ülevenemaaline ametühisuste kongressid kokku tuli, pädulimusest: kas wõiwad ametühisused olla korra puhul eralised (legaalselt) tödelda ja wõttes oma kogemusi kokku, otsustas ta awalisi ametühisusi mitte organiseerida.

Ametühisused, kui poliitilised parteid, pidid pöranba alla minema.

Naistööliste, kes olid ametühisustesse organiseeritud, oli wõimajad ajaajargul 1905—1917 a. wähe, sest selleks nõuti tödteisteks teadlikkust ja walmisolekut õhriteks, mida nõudis pörandaaluse tegewus. Kui naisterahwas kõige rohkem kannatas sõja ajal, oli kõige wähem kindlustatud, siis kõigil revolutsioonilised liikumised, poliitilised ja majanduslikud streigid leidsid wastutaja naistööliste juures ja asetatsid revolutsionaaride, meelewõludajate ja streikijate ridadesse rohkem naissi. Nii wõid teist ei lastnud wene ametühisused, erandina länest, naistööliste mitte ainult ametühisustesse, waid ka kõige pärast esimest wõidruarirevolutsiooni ajal olewat kongressi (juuni 1917 a.) seadsid üles naistööliste küsimuse.

Venemaal oli juba 1914 a. naistööliste mitmekesisest tödustusest umbes 45%. Sõda suurendas naistööliste arvu: 1917 a. oli naistööliste puuwoollatödustuses tödteistete andmete järele 67% ja nende arvu kasvatis alatasa kõigil tödteistatabel. Waatamata oma mõnusa

juuruse pääle ei oland naisidõ armeel ifegi 1917 a. juuniks mini-
maalseid õigusi ja pää hüüdjõnaks ja naisidõlise liige maks üles andeks
oli määrata: 1) ühetolme maks ühetaolise töõ est, 2) nais- ja laste-
idõ kaise, 3) naisidõliste poliitilist arenekiit juurendada. Et il need
nõudmised, mis konverentsil vastu rõõeti, waatlesid ainult naisidõlist,
kui walmisajast, maistes töõ cest hääduje järjele. Ajakirjatooni ja pro-
paganda ajamises, naisidõliste tõõbamiests üldametühisustliku töõ-
listeliikumises, wõustas konverents ühisuste juure büüroo, naisidõliste
kõnnisjõuri organiseerida. Stuid see, mida ei juunnud se rens i tõiada li-
demokraatlik walitus teosta, ne b nõudmised naisidõ kohta, mida
ei juunnud ellu wiia paendlikud, alati sobanluse ja idõliste wõhel tõõ-
tuwad 1907 a. ametühisused, teostati ja wiidi ellu punase oktoobri
pool: mis pani töõliste liikumisele uue tee.

Juured industriaalsed ühisused, käskkes kommunistliku parteiga,
teostasid oktoobrirevolutsiooni. Sta siin lats wene nõi-tõõ in, i.e.
ironis Püiteri ja Wlõkwa, sel wõitluse ajajärg I laikes logu töõlis e-
kossiga, sest ta oli õpetanud Skerenoki demokraatia libeda kogumise
poolt, mis ei tootud talle mingijugusi pärandusi, mis jättis teba jama-
suuajats orjats majandi st. us ja poliitilises juhts, nagu oli ta enne
ja ta sai aru, et see wõitus teeb teba wõbats. Ametühisused k hutaõid
pärast oktoobrit oma hulgast kõikased pankrotti jäänud juht wälja a
gusid loom le töõle. I ja II üldenemaaline ametühisuse kongressid
landsid ühijuse töõ letpunkti organisatsioonilis-majandusikale al le,
määrasid ametühisuse pää õõõ, määrasid ühijuste asutuste organi-
satsioonilised kujud ning ühijuste ja majanduslikude ringid organisat-
sioonilise sideme. See idõ lats ägeda todusõja ajajärgus, kus kõi-
jõud olid koondatud naenale tagasihurumijets, kui ühijuste asutuses,
mis olid mobilisatsioonidega ühijats imet d, idõ tasiid 2—3 töõlik. Ring
täiesti arusaadaw, et ametühisustel ei oland wõimalik, wega ega tõudu,
et teba erilist töõd naisidõliste ja üldse mahajäänud töõliste juure-
tõõbamiests ühisusliku tegegenusse. Wõnnit II ülemaaline ametühisuse
kongress, mis oli sel ajajärgul, kui Wõlõga-Wenemaa, tagasi latus
Skolihati, Denikini ja Judenitshi, elas puhkeaga üle ja walmistas
mõõde adrats taguma, mis teiste organisatsioonilise ülesannete hu-
gas — ametühisustliku aparaadi tõõwendus, ühe duse loomine lal liste
mõõsõidega, realistikmeid omalord ametühisustlike asutustega — üles
seadida töõliikumise naisidõ hulgas.

III ülemaaline ametühisuste kongress wiis ametühisustliku töõ
rasku punkti organisatsiooniliselt alati walmistustlik-majanduslikule
alale ja seabid küsimuse naisidõst sügawamalt üles. Naisidõline, kui
ametühisuse liige, on kõigeistets walmistaja. Stuid naisidõline, wõr-
reldeis meesidõlistega, ei ole meel praegusel ajal ühewäärtselisi wal-
mistaja, sest ta on toduselt töõst koormatud, mida ta korrõidab todu
tulles ja oma kulutatud töõdõdu mitte tagasi saades, alandab sellega
oma töõ häädust. Seepärast on ta enamal juugul kwalifitseerimata,
wõõle arenenud ja poliitilises juhts kirjaostamatu. III ülemaaline

ametühisuste kongress pööras ametühisuste tähelepanu kõigepeeteks nende asutuste (kommunaa majad, lasteõimed, aiad, koolid, ühiskondlikud söögimajad, pesuload jne) organiseerimise pääle, käsitäes nõukoguvalit üste teiste asutustega, mis annaksid naistööliste vähegi vaba aega osavõtmiseks ühiskondlikust tööst, oma arendamiseks ja õppimiseks. Teiseks tähtsaks ülesandeks on naistööliste kvalifikatsioon ametühisustite tehnilise hariduse laudu, sest nad on ligikaudu 50% ettevõtete tööjõust. Ja lõpuks kolmas ülesanne: tõmmata teada ametühisuste tööle ja oma valmistuse organiseerimisele. Kuid ägeda koduõpi aastad ei läinud naistöölistel karta mõõda. Etu ise lükkas teada ühiskondlikule tööle, muutes teada ehitajaks. Kolme aasta vältel võttis naistööline ametühisustite asutusel aset. Waat' mõned andmed Moskwa ametühisustest, kus naisterahwad on enamuses.

Puuviljatööstuses	103.794	70%
Mööblitööstuses	14.69	70%
Tubakatööstuses	3.144	70%
Te. kiretööstuses	18.245	33%

Moskwa kubermangu ametühisuste nõukogu ühendab 200.000 naistöölist, ligikaudu pool kõigist tööstistest (Peterburi kub. ametühisuste nõukogu 115.458, mis on 47—48% kõigist tööstistest). Kõik need naistöölistid, üheskoos kõigi meestöölistetega, täidavad ja kannatavad üleselatawaga silmagilgu teie raskused üle. Mitte haru ei tõotanud naistöölistid, seistes kõrgi mees, püüdnud wabrikale palte ja puud, oles põwini turbas, wendab 7—10 wersta tahk pa'jastel saandel puud ja tegid teada teie ellets, et oma w. hülut alal hoida, et mitte lasta masinad risti minna ja et oodata teada ühtna ühtu, mil teerlewad jälle waejete jäänud wärtuud ja mil süüwad teie nased korinad.

Tegasi waadates läinud revolutsioonaaastate pääle, hääwawad naistöölistid uhtuse ja kindlusega: „Wie teie on raske ja waeualine, kuid tööstisel teie teie teed!“

Naistöölistid, weel tihemini, seltsimehelisemalt loondage omi ridu, sest ainult teie tööst ja teie wõitluses on forralageduse wõidupant, mis teie kõige raskemini rõhus naistööliste õigu.

S. Gerštin-Drowskaja

ENSV
Riiklik Arellik
Raamatukogu

ARHIIV-
RAAMATUKOGU
H. LEOKE

95R 1886/1070